

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
İLETİŞİM BİLİMİ VE İNTERNET ENSTİTÜSÜ

BİTİRME PROJESİ VE TEZ
YAZIM KILAVUZU

İSTANBUL, 2020

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

1. BİTİRME PROJESİ ve TEZ YAZIM KILAVUZUNUN AMACI.....	1
2. GENEL BİÇİM VE YAZIM KURALLARI.....	1
2.1. Kâğıt Cinsi.....	1
2.2. Yazı Büyüklüğü ve Biçimi	1
2.3. Kenar Boşluğu ve Satır Aralığı	1
2.4. Sayfaların Numaralandırılması.....	1
2.5. Ciltleme ve Çoğaltma	2
2.6. Üslup ve İmlâ	2
2.7. Sayfa Sayısı	2
3. BİTİRME PROJESİNİN ve TEZİN KISIMLARI	2
3.1. Kapak.....	2
3.2. Onay Sayfası	3
3.3. Öz (Abstract)	3
3.4. İçindekiler	3
3.5. Tablo ve Şekil Listeleri	3
3.6. Kısaltmalar Listesi.....	3
3.7. Giriş	3
3.8. Bitirme Projesinin ve Tezin Bölümleri.....	4
3.9. Sonuç (Sonuç ve Öneriler)	4
3.10. Ekler	4
3.11. Kaynakça	5
4. TABLO ve ŞEKİL DÜZENLEME	5
5. ALINTI YAPMA.....	5
6. DİPNOT YÖNTEMİNE GÖRE KAYNAK GÖSTERME.....	6
6.1. Bir Esere İlk Başvuru	6
6.2. Aynı Esere Sonraki Başvurular	7
6.3. Soyadı Aynı Olan Birden Çok Yazar Olması	7
6.4. Aynı Yazarın Birden Çok Eserinin Olması	7
6.5. Özel Dipnotu Örnekleri	7
7. APA YÖNTEMİNE GÖRE KAYNAK GÖSTERME	10
7.1. Metin İçinde Kaynak Gösterme	10
7.2. Metin İçinde Alıntı Yapma	11
7.3. Kaynakçada Kullanılan Kaynak Belirtme Biçimleri.....	12
7.4. Kaynak Yazımı İle İlgili Önemli Hatırlatmalar	12
EKLER.....	19
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....

1. BİTİRME PROJESİ ve TEZ YAZIM KILAVUZUNUN AMACI

Bitirme projeleri ve tezler lisansüstü eğitimin önemli birer unsurudur. Bu tür çalışmalarda öğrencilerden beklenen, eğitimleri süresince elde ettikleri bilgileri sentezlemek suretiyle, belirledikleri bir konu etrafında bilimsel bir araştırma ortaya koymalarıdır. Ancak bu çalışmayı başından sonuna kadar, belli bir sistem çerçevesinde gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Araştırmada konunun belirlenmesi, hipotezin oluşturulması, kaynakların toplanması gibi vb. aşamalarına nazaran, çalışmanın kaleme alınması sırasında pek çok yazım tekniği bulunmakta ve bu durum da öğrencileri zaman zaman hangi yazım tekniklerini seçecekleri ve bu teknikleri nasıl uygulayacakları konusunda açmazla düşürmektedir.

Bu nedenle İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Bilimi ve Enstitüsü'ne bağlı tüm anabilim ve bilim dalları tarafından yaptırılacak yüksek lisans tezleri ve bitirme projelerinin yazımında standartlaşmayı sağlayacak ilkeleri ve kuralları belirlemek amacıyla bu kılavuz hazırlanmıştır.

2. GENEL BİÇİM VE YAZIM KURALLARI

Yazım tekniği olarak “Dipnot ” ve “APA” yöntemlerinden biri seçilmelidir.

2.1. Kâğıt Cinsi

A4 boyutunda (210 mm x 297mm , 75-80 gr./m²), birinci hamur ve beyaz kâğıt tercih edilmeli ve yazı alanı olarak kâğıdın sadece tek tarafı kullanılmalıdır.

2.2. Yazı Büyüklüğü ve Biçimi

- Kapakta yer alan bilgiler 14 punto olmalıdır. Sadece kapakta yer alan tezin başlığı 18 punto olmalıdır. Çalışmanın diğer sayfalarındaki tüm başlıklar ve metin 12 punto, ana bölüm başlıkları ise 14 punto olmalıdır. Tablolar ve şekillerin içindeki bilgiler 11 punto, tabloların ve şekillerin alt ve üst bilgileri ise tablo ve şeklin puntosundan bir punto küçük yazılmalıdır. Dipnotların yazı büyüklüğü ise 10 puntodur.
- Times New Roman yazı türü tercih edilmektedir.

2.3. Kenar Boşluğu ve Satır Aralığı

- Sayfanın üstünden 3.0 cm., altından 2.5 cm., solundan 3.5 cm., sağından 2.5 cm. boşluk bırakılmalıdır. Tezlerin hacmi bitirme projelerine göre daha geniş olduğu için, tezlerde sol kenardaki boşluk cilt payı ile birlikte 4 cm. olarak bırakılabilir.
- Ancak kapak sayfasında sağ ve sol kenarlardan 2.5 cm.'lik boşluk bırakılmalıdır.
- Başlıklardan önce 2 satır, sonra 1 satır boşluk bırakılır.
- Her ana bölüm üstten 2 satır boşluk bırakmak suretiyle, yeni bir sayfadan başlar.
- Yeni konunun başlığı sayfanın son satırına yazılmaz.
- Metin 1.5 satır aralığı ile yazılır. Boş bırakılan satırların yanı sıra dipnotlar ve tabloların/şekillerin üstünde ve altında yer alan tablo ve şekil bilgileri ise tek satır aralığında olmalıdır.

2.4. Sayfaların Numaralandırılması

- Çalışmanın metin kısmı GİRİŞ sayfasından itibaren Arap rakamları (1,2,3, ...) kullanılarak numaralandırılır, ancak GİRİŞ sayfasının sayfa numarası yazılı olarak gösterilmez.
- Çalışmanın ön bilgi kısmına Romen rakamlarıyla numara verilir. Tezlerde tez onay sayfası **ii** no.lu sayfadır. Özet (Öz) (Abstract) ise **iii** no.lu sayfadır. Bitirme projelerinde ise tez onay sayfası olmadığı için **ii** no.lu sayfa Özet sayfasıdır. Ancak, kapakta ve tez onay

sayfasında Romen rakamlı sayfa numaraları yazılmaz. Diğer Romen rakamlı sayfaların sayfa numaraları küçük harflerle ve koyu olarak yazılırlar.

- Metin kısmının sayfa numaraları sayfanın son satırına, sağ alt köşesine konur. Sadece Romen rakamlı olan sayfa numaraları sayfanın son satırına ortalanarak yazılır.
- Kapakta ve tez onay sayfasında, sayfa numaraları yazılmaz.

2.5. Ciltleme ve Çoğaltma

- Enstitümüz tarafından belirtilen adette ciltleme yapılır ve çoğaltılır.
- Çoğaltılan bütün nüshalar birbirinin aynısı olmalıdır.

2.6. Üslup ve İmlâ

- Kısa ve öz cümleler kurularak sade bir üslup benimsenmeli, eski kelime kullanımından kaçınılmalı ve dil bilgisi kurallarına uyulmalıdır.
- Kısaltma yapılırken ilk geçtiği yerde ilgili kısaltma parantez içerisinde (Örnek..... Avrupa Birliği (AB).....) gösterilir. Daha sonraki kullanımlarda söz konusu ifadenin sadece kısaltmasına yer verilir.
- Mümkünse cümleler rakamla başlatılmamalıdır.
- Başlıklarda geçen “ve”, “ile” gibi bağlaçlar küçük harflerle yazılmalıdır.
- Birinci tekil ve çoğul kişi takıları kullanılmamalıdır (Örnek: “araştırdım” değil “araştırılmıştır”).

2.7. Sayfa Sayısı

- Bitirme projelerinde tezlere göre daha spesifik konular üzerinde çalışıldığı ve teorik altyapı üzerinde tezlerde olduğu fazla durulmadığı için tezler, bitirme projelerine göre çok daha fazla hacimlidir.
- Bölümlerin uzunlukları aşağı yukarı birbirine yakın olmalıdır. Ancak bitirme projelerinde incelenen konunun teorisinin aktarıldığı birinci bölüm çok sınırlı tutulur.

3. BİTİRME PROJESİNİN ve TEZİN KISIMLARI

Gerek bitirme projelerinin gerekse tezlerin üç temel kısım vardır:

- **Ön Kısım:** Kapak, Tez Onay Sayfası, Öz (Abstract), İçindekiler, Tablolar Listesi, Şekiller Listesi, Kısaltmalar Listesi.
- **Metin Kısım:** Giriş, Tezin / Bitirme Projesinin Bölümleri, Sonuç.
- **Son Kısım:** Ekler, Kaynakça.

3.1. Kapak

Kapağın hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken çeşitli unsurlar vardır (bkz. Ek 1).

- Times New Roman yazı tipinde, ortalanarak ve koyu, başlık 18 punto, diğer yazılar 14 punto olacak şekilde yazılır.
- Büyük harflerle (bitirme projesi/tez kelimelerinin, danışman kelimesinin, danışmanın ünvanı ve ön adının ise sadece ilk harfleri büyük olacak),
- Başlık, sayfanın ortasında yer almalı,
- Bitirme projelerinin aksine tezlerde, dış kapak ve iç kapak olmak üzere 2 adet kapak bulunmaktadır. Ancak her iki kapakta da yer alması gereken bilgiler ve bunlarla ilgili yazım kuralları tamamıyla aynıdır.

3.2. Onay Sayfası

- Tezlerde; tez onay sayfası olarak kullanılmak üzere, iç kapaktan sonra ilgili enstitü tarafından hazırlanmış bir “**Tez Onay Formu**”(bkz. Ek 2) ve tezin bilimsel etik kurallarına uygun olarak hazırlandığına ilişkin yazı (bkz. Ek 3) koymak gerekebilir. Bu durumda sayfa numarası Romen rakamıyla “ii” dir, fakat yazılı olarak gösterilmez.
- Bitirme Projelerinde; onay için ek bir sayfa koymaya gerek yoktur. Projenin onayı, iç kapağın üzerinde yapılır.
- Onay sayfasında, Üniversitenin ilgili enstitüsünün tez savunması tutanağına uygun olarak; tezi hazırlatan anabilim dalı/bilim dalının adı, tezin tarihi, tezi onaylayan jüri üyelerinin ünvan ve adları bulunur. Jüri üyeleri, çalışmayı onayladıkları takdirde tezde onay sayfasını, bitirme projesinde ise iç kapağı imzalarlar.

3.3. Özet (Öz) (Abstract)

- Yaklaşık 200 kelime kullanılarak bitirme projesi veya tezde araştırılan sorun, araştırmada kullanılan yöntem ve sonuçlar özetlenir.
- Tezlerde Türkçe ve İngilizce olarak tek sayfada verilmelidir. Bitirme projelerinde ise öz, sadece Türkçe yazılır.
- Özet, sayfa numaralarının yazılı olarak gösterildiği ilk sayfadır. Bitirme projelerinde ii , tezlerde iii şeklinde numaralandırılır.

3.4. İçindekiler

- İçindekiler sayfasının başlığı büyük harflerle ve koyu yazılır.
- İçindekiler sayfası hazırlanırken, başlıklar merdiven basamaklarına benzer şekilde kademe kademe hizalanır (bkz. Ek 4).
- İçindekiler başlığından önce 2 satır, sonrasında ise 1 satır boşluk verilir.
- Sadece ana bölüm başlıkları koyu şekilde ve başlığın tamamı büyük harflerle yazılır.

3.5. Tablo ve Şekil Listeleri

- Tezlerde tablo listesi, şekil listesi, grafik listesi vb. ayrımlar yapılarak her biri için farklı listeler düzenlenip ayrı ayrı sayfalarda gösterilirken, bitirme projelerinde sadece tablo listesi ve tabloların dışındaki her tür formun bir arada gösterildiği şekil listesi düzenlenir.
- Tablo ve şekil listesi başlıklarından önce sayfanın üstünden 2 satır boş, başlıktan sonra da 1 satır boş bırakılır.
- Tablo ve şekil isimlerinden sonra satır sonuna kadar nokta konarak sayfa numaraları yazılır.

3.6. Kısaltmalar Listesi

- Kısaltmalar; 1.5 satır aralığında, sola yaslı ve alfabetik olmalıdır.
- Kısaltmalar listesi başlığından önce sayfanın üstünden 2 satır, başlıktan sonra ise 1 satır boş bırakılmalıdır.

3.7. Giriş

- Giriş, bitirme projesi ve tezin ilk sayfasıdır. Fakat sayfa numarasının yazılı olarak gösterilmemesi gerekir. Bitirme projelerinde 1-2 sayfa süren giriş sayfasının uzunluğu, tezlerde ise tezin hacmine bağlı olarak değişir. Ayrıca girişte dipnot atılmamalı, tablo veya şekil düzenlenmemelidir.
- Giriş başlığından önce sayfanın üstünden 2 satır, başlıktan sonra ise 1 satır boş bırakılır.

- Giriş sayfasında sırasıyla nelerden bahsedilmesi gerektiği önemli bir husustur. Bu nedenle girişte bahsedilmesi gereken söz konusu bilgiler, aşağıdaki teker teker ele alınarak açıklanmıştır:

1. Konunun Amacı ve Önemi

Bilimsel bir araştırmanın amacı, yapılacak çalışmanın hangi sonuçlara varacağını, hangi sorulara cevap aranacağını göstermektir (Cebeci, 2002, s. 42).

Araştırmada toplanacak bilgilerden çıkarılacak sonuçların çözümünün toplumsal, ticarî, teknolojik, bilimsel vb. yönlerden nasıl yararlarının olacağı tarzındaki sorulara verilecek yanıtlar ise söz konusu araştırma konusunun önemini göstermektedir (İslamoğlu, 2002, s. 28).

2. Konunun Kapsamı

Araştırılacak konunun sınırlandırılması, çalışmaya dahil edilmemesi gereken bilgilerin dışarıda bırakılarak konuyla ilgili bilgilerin toplanmasına yardımcı olur (İslam, 2005, s. 60). Böylece belli bir çerçeve içinde konudan sapılmaksızın araştırma gerçekleştirilmiş olacaktır.

3. Hipotez Kurma

Hipotez, araştırmaya yön verir ve bilgi kaynaklarına yönelmede sistematik bir yaklaşım sergilenmesini sağlar. Bitirme projesinde araştırılacak hipotezin, sorunun bütününe yansıtacak bir cümle ile ifade edilmesi gerekir (Cebeci, 2002, s.44).

4. Araştırma Yöntemi

Yöntem, problemi çözmek için araştırmada izlenecek usul ve yoldur. Araştırmanın yöntemi, yapılacak araştırmanın türüne göre değişmektedir (Karasar, 2000, s. 34). Bu nedenle bitirme projesinin giriş sayfasında, araştırmanın nasıl yürütüleceği; kütüphane araştırması, anket, mülakat gibi yöntemlerden hangisiyle veri toplanacağı ve toplanan verilerin nasıl analiz edileceği belirtilmelidir (Erkuş, 2005, s. 161).

Son olarak hangi bölümde nelerin anlatılacağı kısaca özetlenmelidir.

3.8. Bitirme Projesinin ve Tezin Bölümleri

- Ana bölümler, yeni bir sayfadan başlar. Sola yaslı olarak ve 14 punto ile yazılan ana bölüm başlıklarından önce sayfanın üstünden 2 satır, başlıktan sonra da 1 satır boşluk bırakılır. Ana başlıklar dışındaki diğer bütün başlıklar ise 12 punto olmalıdır ve paragraf başından yazılır.
- Bitirme projelerinde konuya ilişkin tezinin verildiği ilk bölüm 5-6 sayfa ile sınırlıdır. Tezlerde ise söz konusu ilk bölümde yaklaşık olarak tezin diğer bölümlerinin hacminde olmalıdır.
- Her bitirme projesinin veya tezin metin kısmı en az üç bölümden oluşur. Bitirme projelerinde genellikle buna uyulması beklenirken, tezlerin kapsamı ve dolayısıyla da hacmi daha fazla olduğu için bölüm sayısı artabilir.

3.9. Sonuç (Sonuç ve Öneriler)

- Sonuç sayfasında öncelikle çalışmanın özeti yapılır. Ardından konuyla ilgili sorunlar ve çözüm önerilerinden bahsedilir.
- Bitirme projelerinde birkaç sayfa süren sonuç, tezlerde daha uzun olmaktadır.

3.10. Ekler

- Çok uzun tablolar, kanun maddeleri vb. bilgiler, çalışmanın “ekler” kısmında verilir.
- Her ek ayrı bir sayfaya yazılır.
- Eklerin numaraları ve başlıkları, sayfanın ilk satırına sola yaslı şekilde yazılır.
- İçindekiler sayfasında sadece “ekler” şeklinde başlık atılır.

3.11. Kaynakça

- Kaynakça başlığında önce sayfanın üstünden 2 satır, başlıktan sonra ise 1 satır boş bırakılmalıdır.
- Genellikle tezlerde olduğu gibi çok sayıda eser kullanılması durumunda kendi içinde yayın türlerine göre önce kitaplardan başlamak üzere süreli yayınlar vb. şeklinde gruplandırılır. Bu durumda her grubun başlığı sola hizalanır ve ilk harfi büyük yazılır.
- Soyada göre alfabetik olup, yazarın soyadı büyük harfle yazılır.
- Çalışmanın hazırlanmasında ele geçirilerek kullanılan bütün eserlerin isimleri kaynakçada verilir. Eserler te satı aralığında yazılır ve aralarına birer satır boşluk bırakılır.
- Dipnotların aksine kaynakçada, soyadından sonra gelen virgül hariç, tüm yayın bilgilerinin arasına nokta konur.
- Dipnotlardaki gösterimin aksine, kaynakçada yayınların alıntı yapılan sayfa numaraları belirtilmez.

4. TABLO ve ŞEKİL DÜZENLEME

- Tablonun ölçü birimi (milyon ton gibi) tablonun üstünde sağa dayalı yazılmalıdır.
- Tablonun başlığı, tablonun sol kenarına dayalı ve sadece ilk harfleri büyük olacak şekilde küçük harfle yazılmış olmalıdır.
- Tablolar ve şekiller, metin alanı içinde ortalanarak konumlandırılır.
- Bulunamayan rakam veya rakamların yerine (-) işareti konur.
- Tablonun açıklaması tablodan sonra yapılır.
- Tablo önce gelen metin ile tablo arasında tek aralıklı 1 satır, tablo ile tablodan sonra devam eden metin arasında tek aralıklı 2 satır boşluk bırakılmalıdır.
- Tablonun kaynakçası yazılırken, tablonun kenarlarından taşırılmamalıdır.
- Uzun tablolar tablo numarasından sonra başlık yerine (Tablo 2. Devam) yazılarak arka sayfadan eder.
- Tabloların aksine şekil başlıkları, şeklin altına yazılır.
- Yıldızlı açıklama yapmak gerekirse yıldız işareti hem tablodaki ilgili yere hem de gerekli açıklamasıyla birlikte tablonun altında yer tablo kaynakçasından sonra gösterilir.

5. ALINTI YAPMA

Dolaylı Alıntı

- Aktarılan bilgiler, özü değiştirilmeden özetlenir ya da yorumlanır ve dipnotlarla gösterilir.
- Aynı kaynaktan çok uzun paragraf veya sayfalarca metin aktarmak doğru değildir.

Doğrudan Alıntı

- Yasa, tüzük ve yönetmelik maddeleri, formüller vb. dolaylı aktarmanın çok güç olduğu metinlerden alıntı yapılırken doğrudan alıntı yapılmaktadır bu alıntı tırnak içinde gösterilir
- Doğrudan alınan ifadeler, metnin puntosundan bir punto küçük yazılır.
- Alıntının yazıldığı satırların, her iki tarafından da sekiz harflik boşluk bırakılır.
- Alıntının öncesinde ve sonrasında çift aralıklı birer satır boşluk bırakılır.
- Aynen aktarılan bilgilerin içinde, atlanan yerler olursa, buralar üç nokta ile belirtilir.
- Alıntı bir cümleyi aşmıyorsa, metnin içinde verilir.
- Doğrudan alınan bilgilere ait kaynak bilgisi dipnotlarla gösterilir.
- Yapılan doğrudan alıntı ifadelerinde herhangi bir noktalama veya yazım yanlışı varsa, düzeltilmeksizin aynen yazılır.

6. DİPNOT YÖNTEMİNE GÖRE KAYNAK GÖSTERME

- Dipnotlar, 10 punto ile dipnotlar arasında boş satır kalmaksızın, tek satır aralığı bırakılarak yazılmalıdır.
- Dipnotlarda yer alan satırlar, ilk harfleri itibariyle aynı hizada yazılmalıdır.
- Her dipnot, numarası ile birlikte aynı sayfada yer alır.
- Aynı sayfada bulunan dipnotlar, varsa eğer yıldızlı açıklamalardan önce gelir.
- Araştırmacı, yararlandığı kaynağı bulup okumamış, ancak oradaki bazı bilgilere, ona ulaşanların kaynağından dolayı olarak erişmiş ise dipnotta aşağıda gösterildiği gibi belirtilir.

¹ H. Üren Arsan, Kamu Maliyesi Üzerine İstatistiksel Bir Araştırma, Ankara: SBF Yayını, 1973, s. 126'dan Mehmet E. Palamut, "Türk Devlet Borçları", Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi, C. VIII, S. 1 - 2 (Mart 1978), s. 174.

6.1. Bir Esere İlk Başvuru

Bir esere ilk kez yapılan başvuruda, onunla ilgili yazar adı, kitap adı, yayın yeri, yayın yılı vb. tüm yayın bilgileri verilir. Sonraki başvurularda ise **a.g.e.** (adı geçen eser) ve **a.g.m.** (adı geçen makale) kullanılır.

Yazar Adı:

- Yazarın ünvanı belirtilmeksizin önce adı, sonra soyadı yazılır ve sadece baş harfleri büyük olmalıdır.
- Yazar, gerçek kişi olabileceği gibi, bir kurum veya kuruluş (bir fakülte, enstitü, bakanlık, araştırma kurumu, vb. gibi) da olabilir. Yazar bir kurum ise, kurumun adı mümkünse kısaltılmalıdır.

Kitap Adı:

- Alıntı yapılan kitabın adı aynı şekilde ve koyu yazılmalıdır.
- Kitabın başlığı ne kadar uzun olursa olsun değiştirilmeden veya kısaltılmadan aynen yazılır.

Yayına Hazırlayan, Editör, Çeviren vb.:

- Editör, çevirmen vb. isimler kitap isminden sonra yer alır.
- Kısaltılarak yazılır (Ek 7).

Cilt No:

- Kitap ve dergilerde cilt numarası Romen rakamlarıyla yazılır ve büyük C harfiyle kısaltılır. Dergilerin sayısı ise büyük S harfiyle kısaltılır.

Baskı Sayısı:

- Bir eserin birden fazla yapılan baskıları 5. b. şeklinde, kısaltılarak belirtilir.

Yayınevi:

- Yayınevinin isminin ardından gelen "Limited Şirket" türünden şirket türlerinin isimleri belirtilmez.

Yayın Yeri ve Yılı:

- Kitabın üzerinde yayın bilgileri yoksa, 'y.y.' (yayın yeri yok), (yayınevi yok) ve 't.y.' (tarih yok) şeklinde açıklanmalıdır.

Sayfa Numarası:

- Kaynağı tanıtıcı bilgiler virgülle ayrılarak en son sayfa numarası yazılır. Sayfa kelimesi küçük "s" ile kısaltılır ve örneğin s. 10 şeklinde gösterilir.

6.2. Aynı Esere Sonraki Başvurular

Bir eser ilk kez dipnotta gösterildikten sonra araya başka bir esere ait dipnot girmeden, yeniden aynı eserin bu kez başka bir sayfasının dipnotta gösterilmesi durumu:

¹ Tümay Ertek, *Temel Ekonomi (Basından Örneklerle)*, İstanbul: Beta Yayınları, 2006, s. 20.

² **a.g.e.**, s. 94.

Bir eser ilk kez dipnotta gösterildikten sonra araya başka bir esere ait dipnot girmeden, yeniden aynı eserin aynı sayfasının dipnotta gösterilmesi durumu:

¹ Tümay Ertek, *Temel Ekonomi (Basından Örneklerle)*, İstanbul: Beta Yayınları, 2006, s. 96.

² **a.g.e.**

Bir eser ilk kez dipnotta gösterildikten sonra araya başka bir esere ait dipnot/lar girdikten sonra, yeniden aynı esere ait bir sayfanın dipnotta gösterilmesi durumu:

¹ Şemsettin Bağırkan, *Demografinin Temelleri, Türkiye'nin Demografik Yapısı, Uluslararası Demografi*, İstanbul: Set Yayınları, 2003.

² Çağatay Ergenekon, *Emekliliğin Finansmanı*, İstanbul: TÜGİAD Yayınları, s. 125.

³ Bağırkan, **a.g.e.**, s. 54.

6.3. Soyadı Aynı Olan Birden Çok Yazar Olması

⁴ Tefik Güran, *19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1998, s. 91.

⁵ Nevzat Güran, *Döviz Kuru Sistemleri ve Ekonomik Denge*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1987, s. 62.

⁶ Nevzat Güran, **a.g.e.**, s. 96.

6.4. Aynı Yazarın Birden Çok Eserinin Olması

⁷ Halil Seyidoğlu, *Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı*, 7. b., İstanbul: Güzem Yayınları, 1997.

⁸ Halil Seyidoğlu, *Uluslararası İktisat Teori, Politika ve Uygulama*, İstanbul: Beta Basım-Yayımları, 1999, s. 25.

⁹ Seyidoğlu, *Bilimsel...*, s. 32.

6.5. Özel Dipnotu Örnekleri

Tek Yazar:

¹ Orhan Türkay, *Mikro İktisat Teorisi*, 9. b., Ankara: İmaj Yayıncılık, 2000, s. 44.

İki Yazar:

¹ Mahfi Eğilmez ve Ercan Kumcu, *Ekonomi Politikası: Teori ve Türkiye Ekonomisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 8. b., 2004, s. 151.

Üç Yazarlı:

¹ Tamer İşgüden, Fuat Ercan ve Mehmet Türkay, *Gelişme İktisadı: Kuram-Eleştiri-Yorum*, İstanbul: BetaYayımları, 1995, s. 20.

Üçten Fazla Yazar:

- ¹ İlhan Cemalcılar vd., **İşletmecilik Bilgisi**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2000, s. 75.

Yazar Olarak Kurum:

- ¹ İKV, **Kopenhag Ekonomik Kriterleri ve Türkiye**, İstanbul, 2005, s. 6.

Yazar Adı Yoksa:

- ¹ **Avrupa' da Dil Öğrenimi**, Avrupa, Aralık, 1978, s. 15.

Derleyen:

- ¹ Metin Berk, Fikret Görün ve Selim İlkin (der.), **İktisadi Kalkınma: Seçme Yazılar**, Ankara: ODTÜ Yayınları, 1996, s. 64.

Sürelili Yayınlar (Makale):

- ¹ Kerem Alkin, “Dünya Ekonomisai Büyüme İçin Umutlu Olsa da Endişeler Hemen Giderilemiyor”, **İtovizyon Dergisi**, Y. 5, S. 55 (Ağustos 2007), s. 34.

Edite Edilen Kitapta Makale:

- ¹ Nurhan Yentürk, “Türkiye’de Uygulanan İktisat Politikalarının İhracatın İthalatı Bağımlılığı Üzerindeki Etkileri: Girdi-Çıktı Tekniği ile Bir İnceleme”, **Gülten Kazgan’a Armağan**, der. Hilâl Akgül ve Fahri Aral, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, s. 422.

Kongre vb. Bildirileri:

- ¹ Suut Doğruel, “AB ile Gümrük Birliği’nin Beklenen ve Beklenmeyen Etkileri”, **6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi**, ODTÜ, Ankara, 17-19 Kasım 1999, s.32.

Raporlar:

- ¹ İSO, **Türkiye Ekonomisi 2007**, İstanbul, 2007, s. 3.

Kişisel Görüşme:

- ¹ George Bell, **Kişisel Görüşme**, 2002.

Gazeteler:

- ¹ **Finansal Forum**, 25.08.2002, s. 7.
² Kerem Alkin, “Aşırı Büyümeden Korkan Çin’den Balon Operasyonu”, **İstanbul Ticaret Gazetesi**, Y. 51, S. 2461, 08.06.2007, s. 2.

Yayınlanmamış Tezler:

- ¹ Betül GÜR, “Global Tarım Politikalarının Gelişmekte Olan Ülkelere Etkisi ve Türkiye Örneği”, (MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Politikası Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2004, s. 60.

Ansiklopedi :

- ¹ Paul Bohannon, “Law and Legal Institutions,” **International Encyclopedia of Social Sciences**, Vol.IX, ed. by. David L. Shils, W. Place, McMillan and Free Press, 1968, pp. 73-77.

Sözlükler:

- ¹ **Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü**, İstanbul: Dünya Yayınları, 1987.
² Halil Seyidoğlu, **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, 3. b., İstanbul: Güzem Yayıncılık, 2002.

Mahkeme Kararları:

- ¹ Anayasa Mahkemesi'nin 10..5.2001 tarih ve E. 2001-24, K.2001-33 sayılı kararı (Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, S.5, s.400).
- ² Yargıtay H.G.K. 19.5.1963.E. 4-39, K.59 (Adalet Dergisi, Mart-Nisan 1964), s. 3.

Tıpkı Basımlar:

- ¹ Kaşgarlı Mahmut, **Divan-ı Lügat-it Türk**, 1047, Tıpkıbasım, Ankara:TDK Yayını, 1941, s.140.

Bir Kitaba Başka Bir Yazarın Önsözü:

- ¹ Mehmet Kaplan, Türkçülüğün Esasları'na Önsöz, 1000 Temel Eser Dizisi, İstanbul: MEB Yayınları, 1970, ss. iii-v.

Açılış Konuşmaları, Demeçler ve Kişisel Görüşmeler:

- ¹ Sanayi ve Teknoloji Bakanı Orhan Alp'in Ticaret Bakanlığı ve UNIDO tarafından düzenlenen, "Sanayi Ürünleri İhracatının Geliştirilmesi" konulu semineri açış konuşması, Ankara: 4 Aralık 1978.

Tutanaklar:

- ¹ **TBMM Tutanak Dergisi**, Dönem 15, Toplantı 2, C.18 (Mayıs 1967), s.245.

İnternet Belgelerinden Yararlanma:

- ¹ John Hill, "International Marketing", **Marketing Review**, 1996, Vol.2, No.3, (Çevrimiçi) <http://www.marketing.org/hpertext/DataSource/Hill.html> (Erişim Tarihi: 25.01.2006), s.5.
- ² Bill Crowley ve Bill Brace, "A Choice of Futures: Is It Libraries Versus Information?", (Çevrimiçi) <http://www.epnet.com/ehost>, (Erişim Tarihi: 30.03.2000), par. 3.

Örnek : Dipnot Yöntemine Göre Kaynakça Düzenleme

KAYNAKÇA

- ALKİN, Kerem. "Dünya Ekonomisai Büyüme İçin Umutlu Olsa da Endişeler Hemen Giderilemiyor". **İtövizyon Dergisi**. Y. 5. S. 55 (Ağustos 2007). ss. 34-35.
- BERK, Metin, Fikret GÖRÜN ve Selim ĐLKĐN (der.). **İktisadi Kalkınma: Seçme Yazılar**. Ankara: ODTÜ Yayınları. 1996.
- BOHANNAN, Paul. "Law and Legal Institutions". **International Encyclopedia of Social Sciences**. Vol.IX. ed. by. David L. Shils. W. Place, McMillan and Free Press, 1968. pp. 73-77.
- DOĞRUDEL, Suut. "AB ile Gümrük Birliği'nin Beklenen ve Beklenmeyen Etkileri". **6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi**. ODTÜ. Ankara. 17-19 Kasım 1999. ss. 32-38.
- HILL, John. "International Marketing". **Marketing Review**. 1996. Vol.2. No.3. (Çevrimiçi) <http://www.marketing.org/hpertext/DataSource/Hill.html> (Erişim Tarihi: 25.01.2006).
- İŞGÜDEN, Tamer, Fuat ERCAN ve Mehmet TÜRKAY. **Gelişme Đktisadi: Kuram-Eleştiri-Yorum**. İstanbul: Beta Basım-Yayım. 1995.
- İKV. **Kopenhag Ekonomik Kriterleri ve Türkiye**. İstanbul. 2005.
- SEYİDOĞLU, Halil. **Uluslararası İktisat Teori, Politika ve Uygulama**. İstanbul: Beta Basım-Yayım. 1999.

7. APA YÖNTEMİNE GÖRE KAYNAK GÖSTERME

Amerikan Psikologlar Derneği'nin (American Psychological Association – APA, 2001) yazım kurallarına göre kaynak gösterme örnekleri aşağıda ayrıntıları ile açıklanmıştır. (Daha fazla bilgi için bkz. Kökdemir, D., ve ark., Akademik Yazım Kuralları Kitapçığı, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2004).

7.1. Metin İçinde Kaynak Gösterme

Metin içinde belirtilen ifadeler ve fikirler, gerekli ve mümkün olan her yerde daha önce yapılmış araştırmalara atıfta bulunarak desteklenmelidir.

Örneğin;

Kağıtçıbaşı ve Berry (1989) bireycilik ve toplulukçuluk eğilimlerini

Davranışçı ekolün bazı öğrenme kuramları (örn., Hull, 1952)

Örnekler

Tek yazar, tek çalışma (soyadı-tarih)

- Kanfer (1990), motivasyonu şöyle tanımlıyor
- Motivasyon, bireyin alternatif davranış biçimlerinden birini seçmesinde etkili olan süreçler olarak tanımlanabilir (Kanfer, 1990).

İki Yazar, tek çalışma

- Yakın geçmişte yapılan bir araştırmada (Kozan ve Ergin, 1998).

4 ve 5 yazar

Yazar adları, özgün yayındaki sırayla verilir. İkinci kez aynı yayına atıfta bulunulacağı zaman ilk yazarın adından sonra “ve diğer.” (ve diğerleri) ya da “ve ark.” (ve arkadaşları) kısaltmaları kullanılır.

- (Oishi, Diener, Lucas, ve Suh, 1999)
- Oishi ve diğer. (1999) veya (Oishi ve diğer., 1999). İngilizce raporlarda ya da İngilizce özetle “ve” bağlacı yerine “&” işareti kullanılır.

6 ve üstü yazar

Sadece ilk yazarın adını “ve diğer.” ya da “ve ark.” ile kullanılır.

- Triandis ve diğer. (1987) veya (Triandis ve diğer., 1987).

Eğer birden fazla çok yazarlı yayın aynı ilk isim ile kısaltılıyorsa ve/veya aynı yılda yayınlanmışsa, ikisini ayrıştırarak kadar ilk yazarın adını “ve diğer.” ya da “ve ark.” ile kullanılır.

- Kosslyn, Koenig, Barrett, Cave, ve Gabrieli (1992) ve Kosslyn, Koenig, Gabrieli, Tang ve Daly (1992) ise
- Kosslyn, Koenig, Barrett ve diğer. (1992)
- Kosslyn, Koenig, Gabrieli ve diğer. (1992).

Çok yazarlı yayınlar kaynakçada bütün yazarların adları ile, “ve diğer.” kalıbı kullanılmaksızın verilir.

Kurumların veya grupların yazar olduğu yayın

İlk defa atıfta bulunulduğunda kurumun/grubun tam adını ve arkasından kısaltmasını verilir. Sonraki kullanımlarda sadece kısaltma ve tarih kullanılır.

- (Türk Psikologlar Derneği [TPD], 1997).
- (TPD, 1997).

Yazarsız yayın

Resmi yayınlara ve yazarı olmayan kaynaklara “Anonim” olarak atıfta bulunulur.

- (Anonim, 1983).

Soyadı aynı, ilk adlar farklı yazarlar

Aynı soyadına sahip ilk yazarların adlarının başharflerini de yıl ile birlikte verilir.

- R. D. Luce’un (1959) ve P. A. Luce’un (1986) araştırmalarında...
- J. M. Goldberg ve Neff (1961) ve M. E. Goldberg ve Smith (1972)

Aynı yazar, birden fazla yayın

- Farklı yıllar (Smith & Sam, 1991, 1993).
- Aynı yıl (Smith & Sam, 1991a, 1991b).

Birden fazla yayın, yazar soyadına göre alfabetik sırada verilir.

- (Çırakoğlu, 1997; Demirutku, 1996; Kökdemir, 1999).

Tarihsiz çalışmalar

- (Eflatun, bt). bt = bilinmeyen tarih

Ceviri kaynak

- (Eco, U., çev., 1986). çev = çeviri

Bir çalışmanın bir bölümü

- (Kassin, 1997, s. 298). s = sayfa
- (Kassin, 1997, chap. 5). chap = chapter; böl= bölüm; vb...

Kişisel iletişim

Mektuplar, iç yazışmalar, telefon konuşmaları ve benzeri iletişimlere metin içinde atıf yapılabilir ama bunlar kaynakçaya eklenmez. İletişilen kişinin ad(lar)ının ilk harfleri ve soyadı mümkün olduğunca net tarih ile birlikte verilir.

- H. C. Sümer (kişisel iletişim, 10 Mart 1999).

7.2. Metin İçinde Alıntı Yapma (Quotation)

Bir raporda, gerekli görüldüğünde bir başka araştırmacının yayınından bir kısım tamamen alınabilir. Böyle bir durumda alıntı yapılan bölüm özgün kaynaktan hiç hata yapmadan aktarılmalı ve alıntının kaynağı hem metinde sayfa numarası ile birlikte, hem de kaynakçada belirtilmelidir. Bir metin bir başka kaynaktan atıf yapılmadan aynen alınırsa, bu durum aşırı macilik kapsamına girer. Bu etik kurala dikkat etmek gerekmektedir.

Örnekler:

Eğer alıntı 40 kelimedenden kısaysa çift tırnak içinde ve metinle birlikte verilmelidir. Alıntı yapılan metinde çift tırnak varsa bu tek tırnağa dönüştürülmelidir.

Bilimi çeşitli şekillerde tanımlamak mümkündür. Örneğin, Yıldırım (1991) bilimi “dünyamızda olup biten olguları ‘betimleme ve açıklama’ yoluyla anlama girişimidir” şeklinde tanımlıyor (s. 95).

Eğer alıntı yapılacak metin 40 kelimeyi geçiyorsa ayrı bir paragraf halinde, blok hizalama yapılmalıdır ve sol kenardan bir paragraf içeride verilmelidir. Eğer alıntı yapılan metinde aynı cümle içinde kelime

atlanarak yazılıyorsa bu üç nokta (...) ile, eğer bazı cümleler atlanıyorsa bu dört nokta (...) ile belirtilmelidir.

Bilim, dünyamızda olup biten olguları betimleme ve açıklama yoluyla anlama girişimidir. Olguları betimleme, onları saptama, sınıflama ve dile getirme gibi işlemleri kapsar... Bilimin açıklama yönüne gelince bu konu bizi çok daha geniş sorunlara götürecektir. ... [H]ipotez, doğa yasası, teori, nedensellik ve olasılık ilkeleri gibi kavramları ele almaya ihtiyaç vardır (Yıldırım, 1991, s. 95).

7.3. Kaynakçada Kullanılan Kaynak Belirtme Biçimleri

Metin içinde her alıntı yapıldığında özgün kaynağa atıfta bulunulmalıdır. Metinde yapılan atıfların tümü kaynakçada, kaynakçada olan kaynakların tümü de metinde bulunmalıdır. Bir rapor yazarken amacı destekleyecek kadar kaynak göstermek yeterlidir. Daha çok kaynak daha iyi rapor demek değildir.

Metin içinde kullanılan tüm atıflar kaynakça bölümünde tam künyeleri ile verilmelidir. Bu bölümde, makale, kitap vb. yayınlara nasıl atıf yapılabileceğine dair örnekler sunulmuştur. Kaynakça hazırlanırken atıfların (çoğunlukla) yazar soyadı ve tarih sırasına göre olması gerekmektedir.

Alan, D. (1986).

Bekar, D., ve Işık, H. (2007).

Çelik, H. (1991a). Ders anlatımında görsel

Çelik, H. (1991b). Ders çalışma becerileri

Çelik, H. (2003).

Develi, A. L. (2008).

Ekber, A. K (2000).

Louise, J. R., & M'Carthy, H. L. (2007).

Louise, J. R., & M'Carthy, H. L. (2008).

Kurum/grup isimleri kısaltma değil açık olarak verilmelidir.

Türk Psikologlar Derneği (1997).

Türkiye Bilişim Derneği (1997).

7.4. Kaynakça Yazımı ile İlgili Önemli Hatırlatmalar

Yararlanılan kaynakların kaynakçada belirtilmesi raporun Türkçe ya da İngilizce olmasına göre farklılık göstermektedir.

1. Araştırma raporu Türkçe hazırlanıyorsa, kaynakçada belirtilen kaynaklar yazılırken yazarların isimleri arasında “ve” kullanılır.

Örnek:

Özkaptan, C. ve Tekinalp, O. (2003). Uzay uygulamalarında küçük uyduların yeri ve maliyet etkenleri. *Pivolka, 1* (7), 3-13.

Araştırma raporu İngilizce hazırlanıyorsa, kaynakçada belirtilen kaynaklar yazılırken yazarların isimleri arasında “&” işareti kullanılır ve “&” işaretinden önce “,” kullanılır.

Örnek:

Garnham, A., & Oakhill, J. (1997). *Thinking and reasoning* (4th ed.). Oxford: Blackwell.

2. Kitaplara ait kaynaklar yazılırken kitabın adından sonraki parantez içinde ikinci ve daha üzerindeki baskı sayıları belirtilir. Birinci baskı için kitabın adından sonra herhangi bir baskı sayısı verilmaz.

3. Makale ve kitap isimleri kaynakçada belirtilirken, yalnızca ilk sözcüğün ilk harfi büyük, diğerleri küçük yazılır. Özel isimler ve iki noktanın ardından gelen ilk sözcük bu kurala dahil değildir.

4. Kaynakçada dergi makalelerine ait kaynaklar belirtilirken, cilt numarasından sonra parantez içinde verilen dergiye ait sayı numaraları, yalnızca derginin o sayısı birinci sayfadan başlıyorsa verilir. Bazı dergiler her sayıda bir önceki sayının sayfa numarasını devam ettirmektedirler. Bu durumda kaynakçada sayı numarası belirtmeye gerek yoktur.

Sayı numaralı örnek:

Özkaptan, C. ve Tekinalp, O. (2003). Uzay uygulamalarında küçük uyduların yeri ve maliyet etkenleri. *Pivolka, 1* (7), 3-13.

Sayı numarası verilmeyen örnek:

Coren, S. (1986). An efferent component in the visual perception of direction and extent. *Psychological Review, 93*, 391-411.

5. Editörlü kitap, görsel ve işitsel medya, internet sitesi gibi bazı yapıtlar; kaynakçada belirtilirken yabancı diller ve Türkçe arasında bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin; İngilizce yazılmış editörlü kitaplar kaynakçada belirtilirken kitabın adından önce “in” kullanılırken, Türkçe editörlü kitaplarda “in” yerine kitabın adı ve baskı sayısından sonra “içinde” sözcüğü kullanılmaktadır. Benzer biçimde internet sitelerinden ya da veri tabanlarından alınan İngilizce makalelerin kaynakçada belirtilmesinde “from”, “retrieved” gibi bazı sözcükler kullanılmaktadır. Bu türdeki Türkçe yapıtlar kaynakçada gösterilirken; “in” ve “retrieved” sözcükleri yerine Türkçe sözcükler kullanmaya gerek yoktur. **Örnek:**

Carlson, E. (July 17, 2003). *Study suggests interplay of gene, stress can predict depression*. Retrieved February 20, 2004, from <http://www.news.wisc.edu/story.php?>

Kökdemir, D. (2 Kasım 2003). *Rüialar ve olasılıklar*. 21 Kasım 2003, <http://www.elyadal.org/dedektif/ruya2.htm>.

6. Yazar ve tarih belirtilmeyen internet belgelerinde, belgenin başlığı yazıldıktan sonra kullanılan “(b.t.)” bilinmeyen tarih anlamına gelmektedir. İngilizce makalelerde bilinmeyen tarih “(n.d.)” [no date] ile gösterilmektedir.

Kitaplar

Tek Yazarlı Kitap	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Kitabın adı (Baskı sayısı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Kazgan, G. (2000). İktisadi düşünce (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
İngilizce	Blalock, H. M. (1987). Social statistics (7th ed.). NY: McGraw- Hill.

İki Yazarlı Kitap	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi. ve İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi. (Yıl). Kitabın adı (Baskı sayısı). Basım Yeri: Yayınevi
Türkçe	Kökdemir, D. ve Demirutku, K. (2000). Akademik yazım kuralları kitapçığı. Ankara: Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimleri Fakültesi Yayınları.
İngilizce	Garnham, A., & Oakhill, J. (1997). Thinking and reasoning (4th ed.). Oxford: Blackwell.

Üç Yazarlı Kitap	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi., İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi . ve Üçüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi . (Yıl). Kitabın adı (Baskı sayısı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Aleskerov, F., Ersel, H. ve Sabuncu, Y. (1999). Seçimden koalisyona siyasal karar alma. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
İngilizce	Mosteller, F., Rourke, R. E. K., & Thomas, G. B. (1967). Probability and statistics (2nd ed.). Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company.

Çeviri Kitap	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Kitabın adı (Baskı sayısı). (Çevirmenin adının baş harfi. Çevirmenin soyadı, Çev.). Basım Yeri: Yayınevi. (Orijinal çalışma basım tarihi Tarih.)
Türkçe	Yalom, I. D. (1998). Kısa süreli grup terapileri: İlkeler ve teknikler. (N. H. Şahin, Çev.). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi 1983.)
İngilizce	Demidov, V. (1986). How we see what we see. (A. Repeyev, Trans.). Moscow: Mir Publishers. (Original work published 1986.)

Kitaptan Bölüm	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Bölümün adı. Kitabın adı (Baskı sayısı) içinde (bölümün sayfa aralığı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). Nitel araştırmanın planlanması. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (2. Baskı) içinde (49-91). Ankara: Seçkin Yayınları.
İngilizce	Kuhn, T. S. (1971). The priority of paradigms. In The structure of scientific revolutions (3rd ed.) (43-52). Chicago: The University of Chicago Press.

Tek Editörlü Kitap	
Formül	Editörün soyadı, Editörün adının baş harfi. (Ed.). (Yıl). Kitabın adı (Baskı Sayısı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Karancı, A. N. (Ed.). (1997). Farklılıkla yaşamak aile ve toplumun farklı gereksinimleri olan bireylerle birlikteliği . Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
İngilizce	Posner, M. I. (Ed.). (1998). Foundations of cognitive science (6th ed.). Massachusetts: MIT Press.

İki Editörlü Kitap	
Formül	Birinci editörün soyadı, Adının baş harfi. ve İkinci editörün soyadı, Adının baş harfi . (Ed.). (Yıl). Kitabın adı (Baskı sayısı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (Ed.). (1997). Bilişsel- davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler . Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
İngilizce	Goldstein, W. M., & Hogarth, R. (Eds.). (1997). Research on judgement and decision making. Cambridge: Cambridge University Press.

Üç ya da Daha Fazla Editörlü Kitap	
Formül	Birinci editörün soyadı, Adının baş harfi., İkinci editörün soyadı, Adının baş harfi . ve Üçüncü editörün soyadı, Adının baş harfi . (Ed.). (Yıl). Kitabın adı (Baskı Sayısı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Ayvaşık, B., Er, N. M., Kışlak, Ş. T. ve Erkuş, A. (Eds.). (2000). Psikoloji terimleri sözlüğü. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
İngilizce	Connolly, T., Arkes, H. R., & Hammond, K. R. (Eds.). (2000). Judgement and decision making. Cambridge: Cambridge University Press.

Editörlü Kitaptan Bölüm	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Bölümün adı. Editörün adının baş harfi . Editörün soyadı, (Ed.), Kitabın adı (Baskı sayısı) içinde (Bölümün sayfa aralığı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Sucuoğlu, B. (1997). Özürlü çocukların aileleriyle yapılan çalışmalar. A. N. Karancı, (Ed.), Farklılıkla yaşamak aile ve toplumun farklı gereksinimleri olan bireylerle birlikteliği içinde (35-56). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
İngilizce	Pinker, S. (1998). Language acquisition. In M. I. Posner, (Ed.). Foundations of cognitive science (6th ed.) (359-400). Massachusetts: MIT Press.

Sürelî Yayınlar

Sürelî Yayınlar da Tek Yazarlı Makale	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi. (Yıl). Makalenin adı. Sürelî Yayının Adı, cilt (sürelî yayının sayısı), sayfa aralığı.
Türkçe	Işın, G. (2003). Savaş – barış ve Alfred Nobel. Pivolka, 1 (10), 9-12.
İngilizce	Coren, S. (1986). An efferent component in the visual perception of direction and extent. Psychological Review, 93 (4), 391- 411.

Sürelî Yayınlar da İki Yazarlı Makale	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi . ve İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi . (Yıl). Makalenin adı. Sürelî Yayının Adı, cilt (sürelî yayının sayısı), sayfa aralığı.
Türkçe	Özkaptan, C. ve Tekinalp, O. (2003). Uzay uygulamalarında küçük uyduların yeri ve maliyet etkenleri. Pivolka, 1 (7), 3-13.
İngilizce	Kirkman, B. L., & Rosen, B. (1999). Beyond self-management: Antecedents and consequences of team empowerment. Academy of Management Journal, 42, 58-74.

Sürelî Yayınlar da Üç Yazarlı Makale	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi ., İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi . ve Üçüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi . (Yıl). Makalenin adı. Sürelî Yayının Adı, cilt (sürelî yayının sayısı), sayfa aralığı.
Türkçe	Ergezer, H., Dikmen, M. ve Özdemir, E. (2003). Yapay sinir ağları ve tanıma sistemleri. Pivolka, 1 (4), 14-17.
İngilizce	Gren, S. G., Welsh, M. A., & Dehler, G. E. (2003). Advocacy, performance, and threshold infl uences on decisions to terminate new product development. Academy of Management Journal, 46 (4), 419-434.

Sürelî Yayınlar da Altıdan Fazla Yazarlı Makale	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi ., İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi., Üçüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi ., Dördüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi., Beşinci yazarın soyadı, Adının baş harfi ., Altıncı yazarın soyadı, Adının baş harfi., ve diğer. (Yıl). Makalenin adı. Sürelî Yayının Adı, cilt (sürelî yayının sayısı), sayfa aralığı.
Türkçe	Başçelik, B. E., Demirutku, K., Gültekin, D., Işık, E., Kayabaş, E., Özgün, A., ve diğer. (2002). Evrenin görünmeyen yamyamları: Karadelikler. Pivolka, 1 (1), 6.
İngilizce	Wright, G. N., Philips, L. D., Whalley, P. C., Choo, G. T., Ng, K., Tan, I., et al. (1978). Cultural differences in probabilistic thinking. Journal of Cross Cultural Psychology, 9 (3), 285-299.

İnternet Kaynakları

İnternet Sitesi	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yayınlanma veya güncellenme tarihi). Başlık. Alınma tarihi, internet adresi.
Türkçe	İlter, H. K. (9 Şubat 2004). kilter.online. 11 Şubat 2004, http://www.baskent.edu.tr/~kilter .
İngilizce	Walker, J. R. (1995). MLA – style citations of electronic sources. Retrieved October 26, 1995, from http://www.cas.usf.edu/english/walker/mla.html .

Sürelî İnternet Yayınından Makale	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yayınlanma Tarihi). Makalenin adı. Yayının Adı, cilt (sayı). Araştırma Tarihi, internet adresi.
Türkçe	İlbaş, Ç. (Mart, 2004). Siber dünyanın bombacıları. Pivolka, 3 (13), 5-6. 24 Eylül 2004, http://www.elyadal.org/pivolka/13/siber.htm .
İngilizce	Lee, D. S., Austin, P. C., Rouleau, J. L., Liu, P. P., Naimark, D., & Tu, J. V. (November 19, 2003). Predicting mortality among patients hospitalized for heart failure. The Journal of the American Medical Association, 290 (19), 2581-2587. Retrieved November 23, 2003, from http://jama.ama-assn.org/cgi/content/abstract/290/19/2581 .

Veri Tabanlarından Alınan Dergi Makalesi, Tek Yazar	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yıl). Makalenin adı. Derginin Adı, cilt, (sayı) sayfa aralığı. Alınma Tarihi, Veritabanının adı.
İngilizce	Foster J. (2001). Education as sustainability. Environmental Education Research, 7, 153-165. Retrieved June 22, 2001, from ERIC database.

Veri Tabanlarından Alınan Dergi Makalesi, İki ve Daha Çok Yazar	
Formül	Birinci yazarın soyadı, Adının baş harfi ., İkinci yazarın soyadı, Adının baş harfi ., Üçüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi . ve Dördüncü yazarın soyadı, Adının baş harfi. (Yıl). Makalenin adı. Derginin Adı, cilt, sayfa aralığı. Alınma Tarihi, Veritabanının adı.
İngilizce	Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakos, E. D., & White, L. A. (1993). Role of early supervisory experience in supervisor performance. Journal of Applied Psychology, 78, 443-449. Retrieved October 23, 2000, from PsycArticles data-base.

Sürelili Olmayan İnternet Yayınından Makale	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yayınlanma Tarihi). Makalenin adı. Araştırma Tarihi, internet adresi.
Türkçe	Kökdemir, D. (2 Kasım 2003). Rüyalar ve olasılıklar. 21 Kasım 2003, http://www.elyadal.org/dedektif/ruya2.htm .
İngilizce	Carlson, E. (July 17, 2003). Study suggests interplay of gene, stress can predict depression. Retrieved February 20, 2004, from http://www.news.wisc.edu/story.php?get=8766 .

Çevrimiçi (Online) Kitap	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yıl). Kitabın adı. Alınma tarihi, internet adresi.
İngilizce	Austin, J. Pride and prejudice. Retrieved May 10, 2002, from http://www.agoodread.com/Pride .

Çevrimiçi (Online) Gazete Makalesi	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Tam yayın tarihi). Makalenin adı. Gazetenin Adı. Alınma tarihi, internet adresi.
Türkçe	Batur, A. ve Yüksel, G. (14 Haziran 2000). Namus borcu ödendi. Milliyet. 22 Eylül 2003, http://www.milliyet.com.tr/2000/06/14/yasam/yasa.html .
İngilizce	Cohen, R. (February 6, 2004). Trivial pursuits. The Washington Post. Retrieved February 7, 2004, from http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A17487_2004Feb5.html .

Yazar ve Tarih Belirtilmeyen İnternet Belgesi	
Formül	Belgenin başlığı. (b.t.). Alınma Tarihi, internet adresi.
Türkçe	GVU's 8th user survey. (b.t.). 8 Ağustos 2000, http://www.cc.gatech.edu/usersurveys/survey1997-10/
İngilizce	GVU's 8th user survey. (n.d.). Retrieved August 8, 2000, from http://www.cc.gatech.edu/usersurveys/survey1997-10/

İnternet Üzerindeki Forum ya da Liste Mesajları	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Tam alınma tarihi). Mesajın başlığı [Mesajın numarası]. İnternet adresi'ne gönderilmiş mesaj.
Türkçe	Kökdemir, D. (2004, 1 Ağustos). Kesin inanç üzerine [tbd-forum 4115]. http://merkez.tbd.org.tr/listeler/tbd-forum/2004/Aug/0001.html .
İngilizce	Frook, B. D. (1999, July 23). New inventions in the cyberworld of toylandia [Msg 25]. Message posted to http://groups.earthlink.com/forum/messages/00025.html .

Resmi Yayınlar

Resmi Yayınlar	
Formül	Resmi Yayının Basılmış Olduğu Kurumun Adı. (Yıl). <i>Makalenin adı</i> (Basım seri no). Basım Yeri: Yayınevi.
İngilizce	National Institute of Mental Health. (1990). <i>Clinical training in serious mental illness</i> (DHHS Publication No. ADM 90-1679). Washington, DC: U. S. Government Printing Office.

Tezler

Tez	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yıl). <i>Başlık</i> . Yayınlanmamış yüksek lisans/doktora tezi, Üniversitenin adı.
Türkçe	İpek, C. (1999) <i>Resmi liseler ile özel liselerde örgütsel kültür ve öğretmen-öğrenci ilişkisi</i> . Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
İngilizce	Hughey, A. C. (1933). <i>The treatment of the Negro in South Carolina fiction</i> . Unpublished master's thesis, University of South Carolina.

Ansiklopedi

Ansiklopedi Maddesi	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Yıl). <i>Başlık</i> . <i>Ansiklopedinin Adı</i> . içinde (cilt, sayfa aralığı). Basım Yeri: Yayınevi.
Türkçe	Seyidoğlu, H. (1999). Kadro. <i>Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük</i> (2. Baskı) içinde. (1,304). İstanbul: Güzem Can Yayınları.
İngilizce	Bergmann, P. G. (1993). Relativity. In <i>The New Encyclopedia Britannica</i> (26, 501-508). Chicago: Encyclopedia Britannica.

Gazete Makaleleri ve Haberleri

Yazarı Belli Gazete Makalesi ya da Haberi	
Formül	Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi . (Tam yayın tarihi). <i>Makalenin adı</i> . <i>Gazetenin Adı</i> . Sayfa aralığı.
Türkçe	Türker, Y. (2 Şubat 2003). Godot'nun 50 yılı. <i>Radikal</i> İki. 3.
İngilizce	Schwartz, L. (1992, November 3). Obesity and its affects. <i>The Washington Post</i> , 1-4.
Yazarı Belli Olmayan Gazete Makalesi ya da Haberi	
Formül	Makalenin başlığı. (Tam yayın tarihi). <i>Gazetenin adı</i> , sayfa numarası.
Türkçe	Karar seçimi etkilemez. (24 Ocak 2003). <i>Radikal</i> , 6.
İngilizce	New drug appears to sharply cut risk of death from cholesterol. (1993, July 15). <i>The New York Times</i> , 12.

Broşür

Broşür	
Formül	Kurumun adı. (Yıl). <i>Broşür başlığı</i> (Baskı sayısı) [Broşür]. Yazarın soyadı, Yazarın adının baş harfi : Yazar
Türkçe	Türk Psikologlar Derneği. (1999). <i>Deprem psikolojik sonuçlarını hafifletme</i> (4. Baskı) [Broşür]. Türk Psikologlar Derneği Deprem Özel Çalışma Grubu: Yazar.
İngilizce	Research and Training Center on Independent Living. (1993). <i>Guidelines for reporting and writing about people with disabilities</i> (4th ed.) [Brochure]. Lawrence, KS: Author.

Görsel ve İşitsel Medya

Ulusal ya da Uluslararası Olarak Ulaşılabilen Film ya da Video	
Formül	Yapımcının soyadı, Yapımcının adının baş harfi . (Yapımcı), Yönetmenin soyadı, Yönetmenin adının baş harfi. (Yönetmen). (Tarih). <i>Filmin Adı</i> [Film]. Yapım yeri: Yapımcı firma.
Türkçe	Akpınar, N. (Yapımcı), Erdoğan, Y. (Yönetmen). (2004). <i>Vizontele Tuba</i> [Film]. Türkiye: BKM Film.
İngilizce	Smith, J. D. (Producer), & Smithee, A. F. (Director). (2001). <i>Really Big Disaster Movie</i> [Motion picture]. United States: Paramount Pictures.

Sınırlı Olarak Ulaşılabilen Film ya da Video	
Formül	Yapımcının soyadı, Yapımcının adının baş harfi . (Yapımcı), Yönetmenin soyadı, Yönetmenin adının baş harfi. (Yönetmen). (Tarih). <i>Filmin Adı</i> [Film]. (Yapımcı kurum, Adres).
Türkçe	Aksoy, D. (Yapımcı), (2003). <i>Başkent Tanıtım Filmi</i> [Film]. (Başkent Üniversitesi Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampusu Eskişehir Yolu 20. Km 06530Etimesgut/ ANKARA).
İngilizce	Harris, M. (Producer), & Turley, M. J. (Director). (2002). <i>Writing Labs: A History</i> [Motion picture]. (Available from Purdue University Pictures, 500 Oval Drive, West Lafayette, IN 47907).

Televizyon Programı	
Formül	Yapımcının soyadı, Yapımcının adının baş harfi . (Yapımcı). (Yayınlanma tarihi). <i>Programın adı</i> . [Televizyon programı]. Yayınlandığı yer: Yayın kurumu.
Türkçe	Suna, N. (Yapımcı). (7 Kasım 2003). <i>Anadolu M • evher Sanatı</i> . [Televizyon programı]. Ankara: TRT.
İngilizce	Important, I. M. (Producer). (1990, November 1). <i>The Nightly News Hour</i> . [Television broadcast]. New York: Central Broadcasting Service.

Ses Kaydı	
Formül	Bestecinin soyadı, Bestecinin adının baş harfi . (Telif hakkı tarihi). Eserin adı [seslendirenin adı “tarafından kaydedildi” - Besteci ile eseri seslendiren farklıysa]. <i>Albüm adı</i> . [kayıt türü]. Yer: Firma ismi.(Kayıt tarihi telif hakkı tarihinden farklıysa kayıt tarihi)
Türkçe	Selçuk, M. N. (1999). <i>Aziz İstanbul. Üstad</i> [CD]. İstanbul: YKY Müzik.
İngilizce	Taupin, B. (1975). Someone saved my life tonight [Recorded by Elton John]. On <i>Captain fantastic and the brown dirt cowboy</i> [CD]. London: Big Pig Music Limited.

Örnek: APA Yöntemine Göre Kaynakça Düzenleme

KAYNAKÇA	
American Psychological Association. (2001). <i>Publication manual of the American Psychological Association</i> (5th ed.). Washington, DC: APA.	
Bailey, K. D. (1987). <i>Methods of social research</i> (3rd ed.). NY: The Free Press. Berg,	
B. L. (1998). <i>Qualitative research methods for the social sciences</i> . Boston: Allyn and Bacon.	
Burns, R. B. (2000). <i>Introduction to research methods</i> . London: Sage.	
Değirmencioglu, M. S., & Demirutku, K. (1999). Türkiye’de psikoloji uygulama, araştırma ve yayınlarda etik ilkeler. <i>Türk Psikoloji Dergisi</i> , 14 (43), 111-119.	
Kökdemir, D., ve diğerleri. (2004). Akademik Yazım Kuralları Kitapçığı , Başkent Üniversitesi, Ankara, (Şubat 2011) http://www.elyadal.org	
Köklü, N. (2002). Türkiye’de psikoloji uygulama, araştırma ve yayınlarında etik ilkeler, tartışma VIII. <i>Türk Psikoloji Dergisi</i> , 17(49), 93-99.	
Levin, J., & Fox, J. A. (2000). <i>Elementary statistics in social research</i> . Boston: Allyn and Bacon.	

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
İLETİŞİM BİLİMİ VE İNTERNET
ENSTİTÜSÜ
XXXXXXXX ANABİLİM DALI
XXXXX DOKTORA/ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ya da BİTİRME PROJESİ

Yerel Yönetimlerde Kurumsal Risk Yönetimi Uygulamalarının Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) Modeli ile İncelenmesi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Örneği

Doktora Tezi

Yazar İsim - Soy isim

1000 17786 (Okul Numarası)

İstanbul, 2020

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
İLETİŞİM BİLİMİ VE İNTERNET
ENSTİTÜSÜ
XXXXXXXX ANABİLİM DALI
XXXXX DOKTORA/ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI ya da BİTİRME PROJESİ

Yerel Yönetimlerde Kurumsal Risk Yönetimi Uygulamalarının Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) Modeli ile İncelenmesi: İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Örneği

Doktora Tezi

Yazar İsim - Soy isim

1000 17786 (Okul Numarası)

Tez Danışmanı: XXXXXXXX

İstanbul, 2020

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Yazar İsim - Soy isim

Özet

Yerel yönetimler; vatandaşların/paydaşların ihtiyaçlarına bağlı olarak taleplerinin artması ve çeşitlenmesinden kaynaklı olarak önemi ve görevi giderek artan kurumlardır. Söz konusu taleplerin artması ile birlikte aynı hızda artan bir talep karşılama ve hizmet aktarma mecburiyetinin oluşması, yerel yönetimlere özgü bir durumun doğmasına sebep olmuştur. Bu durum; merkezi idareden yerel idareye doğru kayan bir yetki ve sorumluluk mekanizmasının oluşmasıdır.

Bununla birlikte yerel yönetimler; amaç ve hedeflerine ulaşabilmeleri için etkin risk yönetim süreçlerini tesis etmelidirler. Kurumsal risk yönetimi (KRY), yerel yönetimler özelinde gittikçe artan ve karmaşık hale gelen risk yönetim süreçlerine sistematik, akademik ve analitik çözümler getirmektedir. Çalışma dâhilinde işlenmek istenilen KRY süreci, ortaya çıkışı ve işleyişi bakımından; iç denetim, iç kontrol ve kurumsal yönetim uygulamalarının birer asli unsuru olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın başlangıcından sona ermesine kadar geçilecek tüm evrelerde bu hususlar her zaman göz önünde tutulmuştur.

Çalışmanın uygulama kısmında ise, sosyal bilimlerde son dönemlerde daha çok kullanılmaya başlanan Analitik Hiyerarşi Süreci (Analytic Hierarchy Process - AHP) modeli tercih edilmiştir. Bunun nedeni analitik ve sistematik bir süreç olan kurumsal risk yönetimini; yine akademik, analitik ve sistematik bir model olan analitik hiyerarşi süreci ile değerlendirmektir. Çalışmada analitik hiyerarşi sürecinin var olan temel boyutlarına ek olarak geliştirilen, özgün katkılar da sunulacaktır. Bu anlamda metodun bundan sonraki kullanımları için de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın örneklemini, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde iç denetim, iç kontrol ve KRY yapılarının kuruluşu ve işleyişinde aktif görev almış; daire başkanları, başkan yardımcıları, müdürler, müdür yardımcıları, denetçiler oluşturmaktadır. Söz konusu örneklem kümesi tespit edilirken yargısal örnekleme yoluna başvurulmuştur. Veri toplama yöntemi olarak da derinlemesine mülakat tekniği uygulanmıştır.

Söz konusu modelin uygulanması noktasında İBB' nin tercih edilmesinin sebebi; müstakil olarak iç denetim biriminin etkin ve verimli çalışması, iç kontrol yapısının mevcut ve işler olması, KRY'ye ilişkin bir bilinç ve bazı çalışmaların olması, kurumsal yapısı, büyüklüğü, hizmet alanı bakımından risklerin çeşitliliği ve sayısı nedeniyledir.

Anahtar Kelimeler: *Yerel Yönetimler, İç kontrol, COSO, İç Denetim, Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi, Kurumsal Risk Yönetimi, Analitik Hiyerarşi Süreci, İBB*

Abstract

Local governments are institutions the importance and work of which gradually increases resulting from the increase and variation of the demands depending on the needs of the citizens/partners. The emergence of the requirement of meeting the demands and giving service, which increase at an equal rate with the increase of the relevant demands, has caused the emergence of a situation that is specific to the local governments. That situation is the growth of an authority and responsibility mechanism, which moves from the central government to local government.

On the other hand, the local governments should establish effective risk management processes to achieve their aims and goals. Enterprise risk management (ERM) offers systematic, academic and analytic solutions for the risk management processes, which gradually increase and gets complicated as specific to local governments. The ERM process, which is wanted to be handled within the scope of the study, is evaluated as an essential component of the practices of internal audit, internal control and corporate governance in terms of its emergence and operation. Those points are always taken into account in all the stages since the beginning of the study till the end.

For the practice of the study, Analytical Hierarchy Process (AHP) model, which is used only in a few studies of social sciences, has been preferred. That is because to evaluate the enterprise risk management, which is an analytic and systematic process, with analytic hierarchy, which is also an academic, analytic and systematic model. In this study; there will be also presented original contributions which have been developed in addition to the basic dimensions of the analytic hierarchy process. In that sense, it is predicted that it will also contribute for the next use of the method.

Head of departments, vice chairmen, managers, assistant managers and auditors, who took active charge at internal audit, internal control and ERM structures' foundation and running in Istanbul Metropolitan Municipality (IMM), constitute the sample of the research. Judgment sampling method has been used while identifying the relevant sample set. As the data collection method, depth interview technique has been applied.

The reason why IMM was preferred for the practice of the relevant model is because of that its internal audit unit is independently working effective and efficiently, its internal control structure is available and functioning, it has awareness and some works about ERM, its organizational structure, its largeness, and the diversity and the number of the risks in terms of its service area.

Key Words: *Local governments, Internal Control, COSO, Internal Audit, Corporate governance, Risk Management, Enterprise risk management, Analytical Hierarchy Process, Istanbul Metropolitan Municipality (IMM)*

İÇİNDEKİLER

Özet	iv
Abstract.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLİSTESİ	x
ŞEKİLLİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. RİSK KAVRAMI, RİSK YÖNETİM SÜRECİ, KURUMSAL RİSK YÖNETİMİ KAVRAMI, SİSTEMİ, UNSURLARI ve KAPSAMI.....	6
2.1. Risk Kavramı, Genel Çerçeve ve Kapsam	6
2.2. Yerel Yönetimler İçin Öngörülen Risk Çerçevesi	10
2.2.1. Sosyal Riskler.....	12
2.2.2. Politik Riskler	12
2.2.3. Genel Yönetimsel Riskler	13
2.2.4. Finansal Riskler.....	13
2.2.5. Stratejik Riskler	14
2.2.6. Çevresel Riskler ve Doğal Afetler	15
2.2.7. Hizmet Alanlarına İlişkin Faaliyet Riskleri	16
2.2.8. Mevzuatlara Uyum.....	17
2.2.9. Bilgi ve Bilim Teknolojilerine İlişkin Riskler	17
2.3. Risk Yönetimi Kavramı ve Kapsamı	18
2.3.1. Risk Yönetiminin Tarihsel Gelişim Süreci	21
2.3.2. Risk Yönetiminin Unsurları	23
2.3.3. Risk Yönetimi Süreci	24
2.3.4. Risk Yönetimi İhtiyacı	25
2.4. Kurumsal Risk Yönetimine (KRY) Geçiş Süreci ve Gerekçeleri	26
2.5. Kurumsal Risk Yönetimi Kavramı, Önemi ve Genel Çerçevesi	28
2.5.1. Kurumsal Risk Yönetimi İhtiyacı, Faydaları ve Sınırları	32
2.6. KRY'nin Bileşenleri (Boyutları) ve Güncellemeler.....	37
2.6.1. COSO Kurumsal Risk Yönetiminin Temel Boyutları	38
2.6.1.1. İç Ortam.....	39
2.6.1.1.1. Risk Yönetimine İlişkin Kültür/Felsefe	40

2.6.1.1.2. Risk İstahı	40
2.6.1.1.3. Yönetim Kurulu	41
2.6.1.1.4. Etik Değerler	41
2.6.1.1.5. Organizasyon Yapısı	41
2.6.1.2. Hedef/Amaç Belirleme	42
2.6.1.3. Olay Tanımlama/ Belirleme	43
2.6.1.4. Risk Değerlendirme	45
2.6.1.5. Risk Yanıtı/Risk Tutumu	46
2.6.1.5.1. Kaçınma	48
2.6.1.5.2. Azaltma	48
2.6.1.5.3. Paylaşma	49
2.6.1.5.4. Kabul	49
2.6.1.6. Kontrol Faaliyetleri	49
2.6.1.7. Bilgi ve İletişim	50
2.6.1.8. İzleme	54
2.6.2. COSO Kurumsal Risk Yönetimi-Riskin Strateji ve Performansla Uyumlaştırılması (Enterprise Risk Management—Aligning Risk with Strategy and Performance)	54
2.6.2.1. Yeni Bir Düzenleme Neden Gerekli?	54
2.6.2.1.1. Yönetişim ve Kültür	58
2.6.2.1.1.1. Yönetim Kurulunun Risk Gözetimini Uygulaması	60
2.6.2.1.1.2. Operasyonel Yapının Oluşturulması	60
2.6.2.1.1.3. İstenen/Arzu Edilen Kültür Yapısının Tanımlanması	61
2.6.2.1.1.4. Temel Değerlere Olan Bağılılık Gösterme	61
2.6.2.1.1.5. Kabiliyetli Personeli Kazanma, Geliştirme ve Elde Tutma	61
2.6.2.1.2. Strateji ve Hedef Belirleme	62
2.6.2.1.2.1. İş Ortamını/İçeriğini Analiz Etme	62
2.6.2.1.2.2. Risk İstahının Tanımlanması/Belirlenmesi	63
2.6.2.1.2.3. Alternatif Stratejileri Değerlendirme	63
2.6.2.1.2.4. İş Hedeflerini Oluşturma	63
2.6.2.1.3. Performans	63
2.6.2.1.3.1. Risklerin Tanımlanması/Belirlenmesi	64
2.6.2.1.3.2. Risk Şiddetlerinin Değerlendirilmesi	64
2.6.2.1.3.3. Risklerin Önceliklendirilmesi/Derecelendirilmesi	64
2.6.2.1.3.4. Risk Tutumlarının/Yanıtlarının Uygulanması	65

2.6.2.1.3.5. Bütüncül ve Geni Bir Akış Açısının Geliştirilmesi	65
2.6.2.1.4. Gözden Geçirme ve Düzenleme	65
2.6.2.1.4.1. Önemli/Yapısal Değişiklikleri Değerlendirme	65
2.6.2.1.4.2. Risk ve Performansı Gözden Geçirme	66
2.6.2.1.4.3. KRY İle İlgili Gelişim/Değişimleri Takip Etme	66
2.6.2.1.5. Bilgi, İletişim ve Raporlama	66
2.6.2.1.5.1. Bilgi Yönetim Sisteminin Güçlendirilmesi	66
2.6.2.1.5.2. Riskle İlişkin Bilginin İletilmesi/Paylaşılması	67
2.6.2.1.5.3. Risk, Risk Kültürü ve Performans İle İlgili Raporlama Yapmak	67
2.6.3. Kamu İdarelerinde Kurumsal Risk Yönetimi Uygulamalarının Hukuki Dayanağı ve Kapsamı	68
2.6.3.1. 5018 Sayılı Kanun Kapsamında Risk Yönetimi ve KRY Değerlendirmesi	69
2.7. KRY ve Diğer Yönetim Anlayışları Arasındaki (İç Denetim, Kurumsal Yönetim ve İç Kontrol) Temel İlişkiler	70
2.7.1. İç Denetim ve KRY İlişkisi	71
2.7.2. Kurumsal Yönetim ve KRY	77
2.7.3. İç Kontrol ve KRY	80
3. YEREL YÖNETİMLER, GENEL ÇERÇEVE, İLKELER VE KAPSAMI	82
3.1. Yerel Yönetim Kavramı, Kapsam ve Genel Çerçeve	82
3.2. Yerel Yönetimler Kavramı	82
3.2.1. İl Özel İdareleri	84
3.2.2. Köyler	86
3.2.3. Belediyeler	87
3.2.3.1. Belediyeler ve Kurumsal Risk Yönetimi	89
4. ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ/PROSESİ (AHP) HAKKINDA GENEL BİLGİLER, İŞLEYİŞİ VE TEMEL MANTIĞI	94
4.1. Çok Kriterli Karar Verme Modeli: AHP (Analytic Hierarchy Process)	94
4.2. AHP Modelinin İşleyişi ve Temel Mantığı	99
5. YEREL YÖNETİMLERDE KURUMSAL RİSK YÖNETİMİ UYGULAMALARININ ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ (AHP) MODELİ İLE İNCELENMESİ KONUSUNDA BİR ALAN ARAŞTIRMASI: İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ (İBB) ÖRNEĞİ	101
5.1. Çalışmanın Amacı ve Konusu	101
5.2. Hipotezler	102
5.3. Hedef Çalışma Evreni	103
5.4. Metodoloji (Çalışmanın Yöntemi)	103

5.5. Analiz Süreci ve Adımları	105
5.6. Araştırmaya İlişkin Ulaşılan Temel Bulgular	120
5.6.1. AHP Matrislerinin Analizi, Bulgular ve Yorumlar	121
5.6.2. Kriter Matrislerinin Analizine Bulgular	133
5.6.3. Risk Matrislerinin Analizi ve Bulgular	136
5.6.4. AHP, Kriter ve Risk Matrislerini Kapsayan Nihai Analiz Sonuçları	139
5.7. Sonuç ve Öneriler	146
KAYNAKÇA	165
EKLER	175

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 - Önem Ölçeği	99
Tablo 2 - RI Değerleri Tablosu	100
Tablo 3 - İtibar Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları.....	122
Tablo 4 - Hizmet Kalitesi Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları	122
Tablo 5 - Şeffaflık/ Saydamlık/Hesap Verebilirlik Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları	123
Tablo 6 - Kurumsallaşma Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları	123
Tablo 7 - Ulusal/Uluslararası Liderlik Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları.....	124
Tablo 8 - Etkinlik ve Verimlilik Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları	124
Tablo 9 - Mali Yapı Kriteri Bakımından AHP Skor Matrisi Sonuçları	125
Tablo 10 - AHP Skorları Özet Tablosu	126
Tablo 11 - Kriter Matrisi Örneği	134
Tablo 12 - Kriter Matrisi Ağırlıkları Tablosu.....	134
Tablo 13 - Risk Matrisi Örneği	137
Tablo 14 - Risk Matrisi Değerleri.....	137
Tablo 15 - Risk Matrisi Sonuçları	138
Tablo 16 - İBB Sonuç Risk Tablosu.....	140
Tablo 17 - İBB Nihai Risk Sıralaması.....	141

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: KRY'nin Literatürdeki Temsili Yeri	3
Şekil 2-KRY' de Amaç ve Bileşenlerin İlişkisi	39
Şekil 3 - KRY' de Bilgi Akış Şeması.....	53
Şekil 4 - KRY Sarmalı	57
Şekil 5 - KRY Bileşenleri.....	58
Şekil 6 - İç Denetimin KRY'deki Rolü.....	74
Şekil 7 - AHP Hiyerarşi Yapısı Örneği.....	96
Şekil 8 - AHP Skor Matrisi Sonuç Grafiği.....	128
Şekil 9 - Kriter Matrisi Sonuç Grafiği.....	135
Şekil 10- Risk Matrisi Sonuç Grafiği.....	138
Şekil 11 - Mukayeseli Sonuçlar Grafiği.....	143

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

AHP: Analitik Hiyerarşı Prosesi

BDDK: Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurulu

CI: (Consistency Indeks) - Tutarlılık indeksi

COSO: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission

CR: (Consistency Rate) - Tutarlılık oranı

İBB: İstanbul Bükşehir Belediyesi

İMKB: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

IIA: The Institute of Internal Auditors

KGK: Kamu Gözetim Kurumu

KRY: Kurumsal Risk Yönetimi

RI: Rassallık İndeksi

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

SWOT: The Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats

TTK: Türk Ticaret Kanunu

TÜSİAD: Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği

YK: Yönetim Kurulu